

EKSPERTİZ OLAYINDA SAĞLIKSIZ GELİŞMELER

HAMİT KINAYTÜRK

Türk ressamlarının özellikle eski dönemlerine ait yapıtlarının mum ile aranılır hale geldiği günümüzde, ekspertiz konusu da ciddi boyutlarda sorun yaratmaya başlamış bulunuyor.

Bir sanat eserine değer biçmek, hele bu bir resim ise yaklaşık değerini saptamak oldukça zordur. Herşeye rağmen hiç de kolay olmadığı halde, üç aşağı-beş yukarı bugünkü piyasa rayicine göre bir değer belirlenebiliyor.

Ancak bu değer biçme, ya da bir resmin -imzalı olsun ya da olmasın- sanatçısını belirleme son zamanlarda tatsız ve sevimsiz söylentileri de gün ışığına çıkartmıştır. Bizde bu işleri yapabilecek resmî bir uzmanlar komisyonu da ne yazık ki bugüne kadar oluşmuş değildir.

Kendilerini eksper ya da uzman sayan pek çok kişi, bir yapıt hakkında uluorta ahkâm kesebiliyorsa ve bir yapıt için birinin dediği, bir diğerrinin dediğini tutmuyorsa o zaman konu üzerine ciddiyetle eğilmek ve acil çözüm yolları aramak zamanı gelmiş demektir. Kimler kendilerini dev aynasında görmüyor ki, adamlar sanki dünyaya uzman olarak gelmişler.

Eksperlik bir Allah vergisi değildir. Uzun yılların araştırma ve çabaları, incelemeler, etüdler, analizler nerede? Bugün genç yaşta birisi kalkıp da "ben bu işin uzmanıyım" derse herşeyden önce kendisi gülünç oluyor. Fakat olayın komik tarafı bu işin tüm çıplaklığı ile hızlana hızlana sürüp gittiğidir. İnanın ne diyeceğimizi bilemiyoruz.

Son günlerdeki çirkin söylentiler, bu konudaki endişelerimizi oldukça arttırmış bulunmaktadır.

Büyük şehirlerimizde bulunan sanat eğitimi kurumlarındaki bazı görevlilerin bir bölümü, bazı antikacılar ve bazı galericiler açıkçası pek çok kişi, bu konuda uzman oldukları inancı içindedirler. Ancak resmi kurumlarda görev yapan kişilerin, kendi kurumlarını kalkan olarak kullanması hiç de iç açıcı değildir. Kendilerine yapılan başvurularda, bir resmin hangi sanatçıya ait olduğunu ya da piyasa değerini belirlemek için, alelade bir kâğıda karaladıkları sözüm ona raporlar, çirkin pazarlıklar sonucunda düzenlenmekteymiş. Hatta bu kişiler daha da ileri giderek resmin o günkü değerinin onda biri karşılığında rapor veriyorlarmış. Örneğin beş milyonluk bir resmin sanatçısını tescil etmek için, başvuran kişiden beşyüzbin lira istiyorlarmış.

Kimse alınmasın, bu böyle giderse işin sonu pek aydınlık gözüküyor. Ve o raporlar Türk resim sanatı tarihine bir utanç vesikası olarak geçecek günleri bekliyor.

Düşününüz bir kere, böylesine haksız kazanç nerde görülmüştür. Faturası yok, KDV'si yok, paralar lüp cebe... Köpeksiz köyde değneksiz gezmek buna denir işte.

Bu ekspertiz olayına Kültür ve Turizm Bakanlığı çok acil bir çözüm bulmalı ve resim koleksiyonerlerini, resim alıcılarını haksız yere sömürilmekten kurtarmalıdır.

Uygulanacak en kolay yöntem şudur: Bakanlık, öncelikle üç büyük ilimizde, İstanbul, Ankara ve İzmir'de üç ayrı komisyon oluşturmali, en az beş kişiden oluşacak bu komisyonlar ayda bir defa toplanmalı ve önlerine gelen yapıtı değerlendirmelidirler. Beş üyenin üçü resmi kurumlardan, ikisi de serbest çalışanlardan seçilmeli, fakat bu kişilere de makul ölçüler dahilinde bir ödeme yapılmalıdır. Nasıl mahkemelerde bilirkişiler oluşturuluyor ve belirli bir ücret alıyorsa bu kişiler de aynı sistemle görev yapmalıdırlar. Bu komisyonların vereceği raporların ciddiyetinden hiçbir kesim kuşku duymamalı, düzenlenecek raporlar saygınlığı ve güvenceyi de beraberinde getirmelidir.

Bu yapılmadığı takdirde, çok tatsız ve sağlıksız gelişmeler olacağından kimse şüphe etmemelidir.

Bugün fikir ve sanat eserleri ve telif yasaları apaçık ortada dururken, mahkemelerdeki bilirkişi ücretlerinin de ne olduğu bilinirken, mensup olduğu resmî kurumun adından yararlanıp bir rapor karşılığında astronomik rakam isteyebilen o eksperler, iyice bilmelidirler ki yaptıkları işlemle hem kendilerine, hem kurumlarına, hem de Türk resim sanatına kötülük ediyorlar. Söylentilere bakılırsa durum çok çirkin ve pek aşağılık niteliktedir. Bunlara tenezzül etmek ise, ne kurum görevliliği ile ne de sanatçılıkla hiç bağdaşmıyor. Bugün sanat ortamında konuşulanlar ise çok mu çok çirkin... Keşke bunları duymasaydık da böyle bir yazıyı da keşke yazmamış olsaydık. Bu kişiler şimdi şapkalarını önlerine koyup enine boyuna iyice düşünmelidirler. Olay çok ciddidir. Zira bu işin şakası yok. Yarın-öbürkün ortaya bazı belgeler çıkartılırsa o zaman iş işten geçmiş olur. Sağlıksız gelişmeler ortada cirit atıyor. Çok ayıp... Ayıptan da öte tam bir rezalet...